

CUVENTARE

la ocaziunea scribării seculare (de 100 ani) a gimnasiunii din Blasiu

rostită de Domnul canonic și directoru gimnasiunii int. etc.

Timoteu Cipariu
in Blasiu 1855.

La SS. 3. Jerarchi.

Esclenția Ta, prea luminate și prea santite Domne A. Episcopie, și prea onorati Domni de tote clasile.

Fia-mi iertatu înainte de tote cu acesta ocaziune a ve multiamii in numele acestei bune și numeroase tenerimi scolastece pentru multu pretiuț'a voastră bunetate, cu care bene ati volitu a luă parte la acesta aniversaria solenitate. Presentia voastră in asemeni ocaziuni e cea mai invederata marturia, cu cata aplecare parentesca ve portati catra insa, cu cata amore benevolentia cuprendeti aceste tenere ramuri, și cu cata sete doriti bunu sporiulu și mergerea inainte a ei. Voi sunteti, cari că nescari luceferi sereni straluciti in ochii loro, și eli cu bucuria cauta spre voi, că catra ale loro adeverate și vie exemple de merite și vertuti, caror'a și eli orecandu au se urmeze intru inaltele deregatorie ce portati, ca pre-cumu voi le sunteti loro astadi, asia și eli in ordenea loro se pot' fi fulerulu și esemplulu generatiuneii venitorie.

Si intru adeveru, deca cu luare a mente vomu cauta in apoi la istoria acestei scole, celei mai vechie și mai infloritorie intre tote scolele natiunii romane, nu numai noi celi mai de dile și celi ce ne aflamu de facia la acesta solene adunare, ci impreuna cu noi și tota natiunea romana din tote provincieele ei, e detoria ore-cumu a imbracisia cu caldura pre acesta tenerime, și pre aceste scole care acumu cu capetulu anului 1854 au inchiatu

unu seculu de la fundarea loro, a se bucura astadi cu noi și asi uni anemele cu noi spre a da marire celui a totu potente, carele și a intensu benevolentarea și nemesuratele sale indurari spre acestu institutu și pre in trinsu spre intrega natiunea noastra. Si deca impregiarile nu ne au iertatu, că cu antan'a Nov. la inceputulu anului scolastecu sa serbamu cu pompa și solenitate cuvenita fundarea acestoru scole, celu pucina astadi avemu sant'a detoria de a impleni, cu ce suntemu detori catra memoria marelui și adeveratu apostolescului barbatu, predecesoriulu Esclenției Tale, Petru Paulu Aaron de Bistra, carele inflacarutu de amorea re-legiunii nostre puse temelulu nuanu institutu din care atata lumina s'a reversatu nu numai spre clerulu și partea acesta a natiunii de una confesiune cu noi, ci potemu dice cu mundria spre tota natiunea intru tota estens'unea ei.

Ca-ce care locu in natiunea romana, care scola intre tote scolele romanesci, pote se arate atati barbati mari esiti din senulu loro, carii cu pietatea in relegiune, cu fedelitate catra august'a casa domnitoria, și cu multa invetiatur'a loro se se pota asemena barbatiloru esiti din tenerimea scolastica acestoru scole? Unde a potutu sementia aruncata de economulu celu bunu se aduca fructuri mai insutite, de cumu a adusu sementia reversata pre acestu locu, ce se para celu mai sterile și mai reu de cultivatu? Unde s'au vediutu candu-va ostenele și sudori mai bene resplatite? Unde secerisiu mai multiunitoriu, de catu pre acestu intielenitu campu și unde lucratori asia pucini se vediura la inceputu. Unde s'au potutu candu-va cu midi-loce asia pucine a sa castiga efecturi mai insemnatorie, de cumu ne arata istoria acestui locu și acestoru scole?

Si că se tacu de aceli multi barbati, vii seau

morti, carii au lucratu fora strepitu si fora pretensiuni, in cercari mai apuse, ale carora merite au fostu si sunt dereptu pretiuite in ochii totoruru celoru ce au fostu marturia neosteniteloru loru lucrari, si pentru carele cunun'a le este pusa in man'a lui D. dien, — ci nu potiu se tacu cu acesta ocasiune memoia aceloru prea alesi barbati, ale carora serieri nemoritorie sunt venerate de intreg'a natiune, carii au desceptatu sentiulu si viatia natiunei romane, si carii au suptu antaniulu lapte alu invetiaturei loru atatu de benefactorie la senulu acestei mame benecuventate. Nu me indoiescu ca, si de nu le asi spune io numele loru, voi si fora mene cunoscuti si sciti pre cine intielegu io aici. Numele loru sunt scrise in anemele totoruru romaniloru, si sunt adorate cumu nu s'au mai adorat de nece unu poporu marii loru literatori. Ca cine nu s'a adapatu din scrierile unui Pietru Maior? Cine nu asepta cu sete, cá opurile nemoritorie ale lui Sam. Clain si Georgiu Sincal ore-candu de plenu se esa la lumina?

Si, acesti trei barbati, cari pre cerulu literaturii romanesci stralucescu ca atatia sori incalditori si nutritori toti au fostu filii acestoru scole, filii acestei diecesi, si filii sufletesci ai santei nostre relegiuni. Nu voliu io se defragu cu acestea meriteloru nece unui barbatu, care inainte au dupa acestia, din aste scole au de aliurea, au ostenitu pre calea cea colliurosa a literaturii romanesci, ci cu tote astea fora injuria potemu se dicemu, cumu ca inca nu s'a aflatu altulu nece unulu pana acum'a care cu lucrarile literarie atata influentia se fia avutu intru desceptarea natiunale, cu atatu mai pucinu care sei fia intrecutu.

Alte popora vechi si noua, grecii si romanii cu sentiu natiunale si cu midi-loce de ajunsu, s'au invetiatu a redica monumente de marmure si de arama intru etern'a memoria a barbatiloru bene meritati de patria si de natiune. Singuri noi, carii ne laudamu cu una origine asia stralucita si vechia, singura natiunea romana, inca si mai pucinu de cumu a potutu, nu a redicatu semne monumentali memoriei stralucitiloru sei barbati, — si intru adeveru nu potemu dice, ca n'amu avutu barbati mari. pote ca numai nu ianu sciutu pretiui dupa meritele loru. Ci monumentele loru sunt piepturile nostre, — si preste aceea, monumentele lui Sam. Clain, G. Sincal si P. Maior sunt cele ce si le au pusu eli insi in operile loru, si care sunt

mai duratorie de catu statuele de bronzu si de marmure. Ci va veni si acelu tempu, candu nece semnele din afora ale recunoscentiei natiunale nu va se le lipsesca; era memoria loru va fi de pururea in benecuventare si impreunata cu istor'a scoliloru din Blasiu.

Inse nece de voi potemu se ne uitam marii pastori sufletesci, si dulci parenti ai diecesei si tenerimei nostre, carii de intru unu inceputu asia micu, cumu au avutu scolele acestea, cu parentesca voastra ingrigire ati crescutu si ati adusu la infflorire acesta planta tenera, si carora sunt de a se multiamu fructurile nepretinite, carele au nutritu pre atati filii lipsiti de nutrementulu spirituale. Voi, cati ati parasitu viatia pamentesca, acumu repansati in senulu creatoriului nostru luandu coruna benemeritiloru vostre carea se cuvene dereptiloru si totoruru factoriloru de bene. Multiamita fia si voue cu acesta ocasiune solene suflete bune si multa ostenitorie, cati in decursulu secululu trecutulu alu acestoru scole ati fostu chiamati la redicarea si sustinerea celebritatei acestui institutu, adapandu din invetiatura voastra si incaldiendu anemele doritoriloru de ap'a cea pururea via a relegiunei si a scientieloru. Numele multora dintre voi au trecutulu din memoria celoru de acumu, ci fructulu osteneleloru vostre nu va trece nece va inceta, pana candu va remane in susu memoria culturai natiunale, care e impreunata cu numele acestoru scole, in carele voi ati ostenitu.

Inca nece de tene potiu se uitu in acestu minutu, cuviosa societate a Marelui Basiliu, careia dela inceputu fu incredentiata sortea acestui institutu. Mareta planta, verde, inffloritoria, care asia curundu te ai uscatu; ca-ce viermele imparechiarci a rosu la radecin'a ta, si tute ai vesceditu. Acestu edificiu, destinatu se fia asilu celoru ce numai relegiunei si scientieloru s'au inchinatu dilele loru, a remasu asia curundu desiertu de tene. O, si cata speme avea in tene diecesea si natiunea! O si cata lipsa avea, se remani pana in dilele nostre, — dile, in care spiriturile s'au scaimbatu, candu sacrificie-le sunt asia de rari! Sacrificia pentru relegiune, sacrificia pentru scientie: bazea societatei si bazea culturai omenesci. Tu te ai stinsu, ci inceputulu faptei manuloru tale a remasu. Fia si memoria ta benecuventata.

Era tu, prea inaltiate Parente pre care providentia curesca te a alesu, cá se ne fii in aceste

dile de impacare esemplulu toturorū virtutilorū, în care se razima spemea națiunei, a clerului și a acestorū scole, că se le lii angerulu conductoriu în desiertulu ratecîrilor, bene-cuventa astadi acesta tenerime numerosa, carea pre anu ce merge se totu mai adauge insetandu a se adapa de în fontan'a nescursa a scientielorū și a relegiunei; pentru că nevolientiele ei se fia bene-cuventate înaintea lui D. diu și înaintea omenilor; că dintru însa și din scolele acestea se esa totudeun'a barbati cu fedelitate catra prea înaltiat'a casa imperatesca, barbati cu amore catra națiunea sa și cele colocutorie; că renumele seculului acumu începutu se întrecu pre alu celui trecutū; și că barbati ce voru esi din aceste scole, atatu în virtuti catu și în scientie, se fia glori'a națiunei romane și acestui institutu. Numele Escelentiei Tale și alu augustulū nostru dulce Imperatu Franciscu Josefu I., pre carii D. diu v'a datu; că se fiti regeneratorii acestei națiuni credentiose, carele și acumu stralucescu cu tote radiiele virtutilorū, de acum'a sunt însemnate cu caractere nesterse în anemele nostre ale toturor'a și intru ale acestorū teneri scolari, carii împreuna cu noi se bucura de acesta di însemnata, unica în analile nostre, și care celi ce o voru mai ajunge dupa alti C de ani, nu voru lipsi cu asemenea bucuria a o serba, în tenera aducere a mente de virtutile înalte, ce voru face nemoritoriu numele Escelentiei Tale!

ODA SECLARE

la

INCHEIEREA SECLULUI

Gimnasiului din Blasiu,

dedicată de

Jacobu Muresianu an. 1855.

Si Palatinas videt AEquus arces,
Remque Romanam, Latiumque felix
Alterum in lustrum moliusque semper
Proroget aevum!

Strabunulu Oratiu.

Descende*) din ceru musa, îmbracate 'n porfire,
Adunati corulu pindicu, grabesce vin' la noi!
O Febe! 'ntindeti arculu, acorda tonu suptire,
Sa farmece si petr'a ce nu sci de nevoi.
Cantati palatulu vostru fontan'a de lumini!
O scola 'ndatu Romane! Pornesce! Vino! Vini?

Dar' fugi din ochi fantoma fatala de pe culme
Celeno**) esti tirana, ori vulturu panditoriu?

*) Scobóra.

**) Un'a din Harpii, care cu tonu tiranu predise lui Enea ca are a suferi multe fatalitati. —

Concedemi o minuta de-unu sboru, tu peri adunca,
Séu canta p'a mea córdă: Romanu și viitoriu.
Cantu seclulu la o Musa Romana**) cu succesu,
Genuncuti pléca, falso, adi inue am sa tiessu!

Trecut'a umbr'a legei, Romani din Vali și Munte,
Pe faci'ave palita adi darulu se'ntronà.
De susu, de susu elu este! Înaltiat' a ta frunte,
Saluta frate-o Musa, ce nati'a 'nvia!
Voi Riuri cursi în mare cantati cu noi îndatu:
Totu radi'a estei Muse la cursu ne-a luminatu.

Nu Parcele, nu Jone, nu Romulu, bunulu tata,
Nu visu 'n Palatine, nu Marte tatalu seu;
Etern'a minte-alcea lucrà, se fia gat'a,
A disu, si Roma nimea, crescú în estu Muscu.
Deci Petre Paulu Aron, fundatoru, te
adoru!
Poeti ai Romaniei! sa lu premarimu în cora!

Unu bravu Domnu cá si Petru, unu Stefanu
Erou mare,
Mihaiu, ce Rom'a m'ca în degetu o purtá,
Lasatuneau, cá bunulu Traianu o gloriare,
La pintenu de marire sementia ei plantá;
Dar' cin' erá se ude resadulu cuplesitu?
Vedi? plante verdi-veréza, candu sórele-a peritu?!

Geniulu, elu se nasce, cá 'n pétra diamantulu,
Suptu pila 'mbraca ap'a, celu face stralucosu:
În simulu masei crude ascunsu sta si talantulu,
Candu sórele Minervei în lume nu l'a scosu.
Uau Aron Mecenate, cá Lupulu Moldoveanu,
Politan, si-adi se vede diamantulu celu Romanu.

Candu sórele suptu mare se culca-ale lui radie
În luna se adóra de stelele ceresci:
Asia lumin'a vóstra, voi umbre, ea viadia
Eternu luciva 'n seculi, si 'n inue liricesci.
Asia ne 'nchinamu vóne, ce 'n cerari ati intratu
Luceaferi, pretiu de gratii luminei ce-ati lasatu.

**) Gimnasiulu din Blasiu, fundatu de nemuritorulu episcopu Petru Paulu Aron, alu carui seculu (100 ani) se impliní în finea an. 1854, cu nedisputabila influentia asupra vietii romaniloru. —

Cá vi'ta peru nepotii, candu le-ai lasatu comóra:
 Mamon'a ce deprava, storsuri dela 'mpilatu:
 Asia seau piertu familii, cu' ele-asia pópóra,
 Candu unulu fia care de totu nu s'a 'ngrigiatu
 Séu ce dici, resfacciate, cá Cresu, in avutii,
 Au patri'a nu geme, candu spuri nutresce fii?

Averea lui Dariu, ea nu te fericesce,
 C'avarulu pentru publicu despretiu va merita;
 Seracu de fapte bune si Jadulu te gonesce;
 Peritai cá si musca? Blastamu e sórtea ta;
 Bravur'a inse face cu diei se manci nectara
 Ah! seclii te ferice si natii*) 'ti canta haru!

Apusati, dar' lumin'a ce astadi luminéza
 E opulu vostu fundatori! Asiai candu scoli sadesci.
 Memori'a vi dulce, Romanii-o recoléza
 Ferice, toti ferice ve striga-u cei ceresci!
 Veniti, cantati palatulu romanu ce l'a naltiatu,
 Cantati pe fundatorulu, caci Livii nea creatu!

Séu cine nu se 'nchina la fructulu estoru Muse?
 Candu Clain, candu Maioru, Sincai au fostu pro-
 ductulu loru,

Treime adorata prin vali, provinci leuse,
 Prin ripe riuróse de-o natie in coru!
 Plecati genunchii vostrii, ca santa i umbr'a loru,
 Ea 'n peptuve deradia, resulla in poporu.

Catu teneretu ce róta se dea in giuru de tronusi
 In timpuri de cutriera, luciá din este scoli?
 Ce bucinu cu resunetu facú martiri la tonusi
 Mai bravi decatu ce Blasiulu crease 'n campusi soli?
 Romane, ce depusesi maretiulu juramentu,
 Adora provedinti'a in estu asiedimentu!

Ear' tu cerescu parinte prigón'a sortei sterge-o,
 Sa aspiramu marire, cá vulturulu in sboru!
 Urit'a nefratia, viati'a lasa perde-o;
 Mii secle de ferice se seceramu in coru!
 Din mama, fiu si tata fa prosperu pelerinu,
 Sa cante: este scóle su al nostu Ierusalimu!

Ca valurile 'n holde suflate de zefire,
 Colori candu venetu, galbinu, candu rosii
 inschimbandu;

Asia de dulce 'ti fia totu gradulu la suire,
 Iunime, suptu acuil'a inalta prosperandu*)

*) In Banatu natu = fiu.

**) Scepturulu Augustei case domnitóre.

Voi nóue musii si Febe, politi acestu palatu,
 La fii de fii sa fia: Parnasu, Olimpu togatu*)
 Virtutea, ce la Reguli, la Codrii si Valerii
 Deschise cerulu, lica sa-si plante paradisu;
 Iunimea cea Romana din culmea primaverii,
 Decora si palmata se calce preste-abisu.
 O Ceru! Te rogu cu lacrimi, ce'opacu mani'a Ta,
 Cultiva vi'a-acést'a intrun'a a lucra!

Beutamu credu amarulu, celu cruntu, pocalu de sórte,
 Ce'si lipse-a sa sagéata in peptu, dar' na'petrunsu;
 Cu balsamu ne va unge unu angeru rani de mórte,
 Cá-altu seculu sa se mire, ca unde amu ajunsu!
 Cu-unu tonu proni'a striga: en! stéu'a ve sta susu!
 Intindeti braciul culturei, Romani, de catra-apusu.

Asia, fiti mari in secolii barbati, ce-ati datu lumina;
 Lumin'a este astadi la care ne 'nchinamu.
 Si tie provedintia, ca-audi candu totu suspina
 Romanii, multiaminduti, genunchii iti plecamu!
 Fa! 'n lustre toti se cante: „Palatulu s'a naltiatu!
 Mii secolii se recole barbati ce l'au creatu! —

Has viri grates puerique cuncti,
 Spem bonam materque paterque cantet.
 Credeque affictos meliore lustro
 Austria ducet.

DESPRE FEMEILE BUNE.

Dupace se nasce prunculu si femeia se face
 mama, grija ei cea mai neadormita este a apleca,
 a dalaci, a cresce si a pazi pe nou nascutul de
 totu ce iar putea aduce sanatatea ori vietia in pe-
 riculu. Intru acést'a femeia buna ca mama e con-
 dusa numai de legile naturei si ale mintiei sane-
 tóse, eara nici decumu de o nebusca desiertaciune,
 nici de lucsulu stricaciosu, nici de comoditate
 si lene, nici de sfaturile unoru batrane pline de o
 credintia desiérta fórte stricaciósa.

Tóta virtutea si morala isi are alu seu temeiul
 in iubire. De aceea o mama buna invatia pe pruncu
 mai anteu, ca acela se iubésca pe Ddieu si pe
 deaprópele seu.

O mama intielépta scie stirpi la pruncii sei
 din radacina ori ce vitiuri si retaciri, cumu, res-
 fatiulu, care cu incetulu trece in nesupunere, cer-
 bicia, licaiturele, care indémua pe prunci a fura,
 mandria din familia ce ii face uriti la lume. Ea

*) Institutu capitalu paciuitu, neatacetu. —

iubese, insa scie si pedepsi, fara a cere ajutorulu barbatului, care ar degrada-o in ochii prunciloru.

Pruncii bine crescuti sunt singurele juvaere, singurele ornamente, pe care o femeia buna pune pretiu. Tóte sculele si odórele pentru densa sunt nimicu in alaturare cu pruncii sei. „Eata juvaerele mele,” dice mama intielépta ca si odióra Cornelia mama Grachileru in Roma vechia.

Mai in scurtu, femeia buna, credinciósa si intielépta este sufletulu familiei, sórele casei, cunana de auru a barbatului, fala natiunii si a patriei.

(Din cal. Dlui Baritiu).

КЪЛЪТОРИИ.

ДЕ ЛА БАИОНА ЛА МАРСИНА.

— Миньнат дичевт де кълъторие! ни́чи каад, ни́чи фриг, ни́чи коль, ни́чи глод. . . кэм е ма́й ви́не.

— Къ адевърат; ни́и пе лънгъ ачесте авантажъри адаоце къ третет при́н зна дин челе ма́й фръмоасе пърди а Францие́и, свъ зн чер лимиде ни́и алвастръ каре се дутинде деасъпра поастръ ка о волгъ де старанд. — Ёшт́и поег домънк мез? — Къте-одатъ, кънд вреъ съ зиг лъмеа: дар д-та? — Ши́и еъ кънт дин време дн време, днсъ нъ ма́й дин тримвѣдъ. — Плъкът instrúment! — Ци́и плаче? — Фоарте мълт. . . de departe, каде де шепте поште. — Те кред; шти́и шептръ че ам довьдат а свна дин тримвѣдъ? — Пентръ ка съ алънци сплънъл, поаге?**) — Аи́ гъчиг. Слнт акъм до́и ани́ де кънд ть авъкасе ачестъ воалъ грозабъ каре адъче пе ом дичет дичет ла деспераре ни́и дн фаче съ дореаскъ а скъна де ви́еадъ при́н ори́ че ви́н. . . Силнъл дн́и авътсе свълетъл, дн́и днтъневасе минтеа, дн́и адъсесе десъвст де тоате плъчѣри́е лътеи́, ни́и днтръ́н къвът ть дн́инесесе клар пе маръinea тормъжнълви́. . . къчи хотърисем а ть днтнъшка.

— Ши́и кэм д'аи́ скнмват хотърѣреа? — Дн́и мнъвтъл дн́и каре ера съ ть тримѣг не че́еа лъме. . . кънд ера съ траг къношъл нисголълви́ днтрепгат спре фрънтеа меа, ам азъиг деодатъ о тримвѣдъ свънд о въкатъ жалнѣкъ дин опера Лъчѣа а лви́

*) Bezi Nr. 1.

**) Сплнъл, воала врътълви́ де каре Енглези́и пьгитескъ шълт дн́и деара дор.

Donigeri. . . дар днтръ́н кн́и асфел де чндар, дн́кът м'аз шфлат рѣсъл ка пе зн невъл ни́и м'аз рекорѣт сплънъл.

— Ши́и дрент рекъноштинъ́т пентръ ачест инстрúment каре ци́-аз скънат ви́еадъ аи́ хотърѣт съ те фачи́и трошпеташ?

— Дар; ни́и де атънче днтъкъ тримвѣда ни́и рън зрекѣле челор че ть аскълатъ де къте ори́ ви́не де ть чепаркъ врътъл.

— Кред къ нъ́и авеа невоѣе съ фачи́и мъзѣнъ кът вом фѣ днтпрезън.

Енглезъл дичевт а рѣде ни́и дн́и фъгъдѣи́ къ м'а скъти́и де ачеа плъчере дн́и тоатъ времеа кът вом кълътори́и амъндои́; еъ дн́и днтреднънъ́и асемине дин парге-ми́и къ нъ́и воѣс чегѣ ни́чи о поезѣе, ни́и асфел пе фъкърѣт чегѣ ма́й взи́и приетини́и дин лъме. Дънъ дн́иелѣреа ачестъ́и трактат днтре поѣ, ауринсеръ́м доъ́т цѣгаре ръмене де Хавапа кареле пе фъкъръ съ гъндѣм фѣреште ла чѣвъкъл търческ ни́и при́н зрмаре ла воѣжърѣле дн́и Ориент.

— Фост-аи́ дн́и Асиа? ть днтревъ́т Енглезъл. — Ам фост къ зн компатриот ал д-тае, сѣр Дѣсон. — Дѣсон? докторъ́л Дѣсон? — Дар; зн тьпър фоарте плъкът, адевърат центаман, палт, нъргънд окѣлари. . . Окѣлари де азр? — Инток-маи́; дн́и къношти́и? — Къноск о персоанъ асемине прекънъл зѣчи. . . дар се пъменше Ковлеи́. . . Нъ́и ел.

— Ачест Дѣсон ера шарѣ аматор де кафе търческъ ни́и къноштеа тоате кафеелеле челе ма́й вестѣе де пе Босфор, агът дин партеа Европѣи́ кът ни́и де пе маъри́е Асие́и, дн́и съ дн́и тьртърѣсиа къ нѣме дн́и лъме нъ нѣгеа съ факъ кафе ма́й вьнъ декът дервнъшъл Абдалах-Осман, пе каре дн́и днтълнѣсе ел де мълт дн́и дрътъл че дъче ла Бръса. Дѣсон фъгъдѣси́е дервнъшълви́ съ́и тримѣт о пьреке де метанѣи́и де калембек спре тьлѣдъшѣре пентръ минънатъл фелецеан ре кафе́ че вѣстасе ла ел, дар нъ гъси́е дн́къ ни́чи зн при́леж ка съ́ни́и днтпленаскъ фъгъдѣнъца. Афълд дн́и съършн́т къ ера съ ть порнеск де ла Константинополи́и ка съ терг ла Бръса, дн́и днтреднъ́т пьрекеа де метанѣи́и ни́и ть рьгъ ка съ о дав дин партеи́и лъ́и Абдалах-Осман давъ л'ани́и днтълнѣи́и кътва дн́и кълъторѣа меа.

— Ши́и л'аи́ гъсѣг? — Л'ам гъсѣг. — Кэм, внде ни́и кънд? — Ла авъл 1845, днтре Гемлѣк ни́и днтре Бръса, дн́и Асиа. Плекасем дин Константинополи́и пе зн вапор търческ къ гънд де а терде съ ви́зитез Бръса, векѣи́и канѣгалъ а днтперѣлви́и Отоман, вестѣтъ при́н пътеръл минъределор че се длаадъ

din cinza ei ca lăncile unei armii de vriești, pre-
kăm și prin frământarea materiei de mătăsă lă-
brate și fabricate sale. Desvârșind la Gemlik,
sat mic de pe malul asiatic a mării de Mar-
mara, tovarășii mei și eu ne scărțăm ne căi lă-
răm drumul Brăsei.

„Кърареа че дъче ла ачест ораш, вѣтъѣ де
копигеле кайлор ши а кѣмилелор, трече песте кѣп-
ни ши колниче аконерите кѣ о еарѣ селватикѣ ши
кѣлѣторѣ есте еспѣс дѣ време де шесе чеаскри
ла razela arzătoare а зѣнѣ соаре де фок че дѣ
коаче ка не зѣн оѣ дѣ шелеа лѣи.

„Федиле поастре се рошисере ка ниште ро-
дѣи коанте, ши ни се пѣреа кѣ авеат фие-карѣ
кѣте зѣн воѣ де еаскѣ дѣ гѣт. Сетеа не мѣнѣа
фѣрѣ мѣлѣ ши не сѣла сѣ рѣкѣнѣм тѣрченѣте : аман!
кѣнд дѣн порочѣре сосѣрѣм ла мѣжлок де кале, не
малѣа зѣнѣ мѣк пѣрѣѣ. Кѣдѣва палѣни мари ши
фрѣнзоши дѣн форма зѣнѣ verde oazic кѣар лѣнгѣ кѣ-
раре ши дѣнѣрѣшѣа о зѣнѣрѣ дрѣгѣлашѣ дѣн-
преѣцѣрѣа лор

„Дѣи поѣи дѣнѣнѣи вѣкѣрѣа поастрѣ!

„Не коворѣм дѣнѣтѣ де не кѣи ши дѣнѣ пѣ-
валѣ ла исвор., дар ниѣа нѣ апѣка а веа, зѣн
вѣтрѣи че ста кѣлкаг сѣѣ копачѣ алеарѣ сѣре
поѣи ши не опреште де а фаче о асемене певѣнѣе
кѣчи, остѣнѣдѣи ши дѣнѣрѣнѣтѣдѣи кѣн не гѣсѣам де
не дрѣнѣ, не-ам фѣ дѣвопѣнѣвѣт не лок де дѣнѣ-
дѣам кѣт де изѣдѣнѣ анѣ рече. Ел не сѣѣтѣнѣте
сѣ не одѣнѣнѣм маѣ дѣнѣтѣс вр'о чѣнѣи мѣнѣте ла
зѣнѣрѣ ши не пофѣнѣте не ниште рогожѣни кѣрате
карѣ дѣ сѣлѣа лѣи де пѣт.

„Бѣнѣтѣтеа инѣнѣрѣтѣ не фаѣа ачестѣи ом
не дѣнѣамѣнѣ а прѣиѣи пофѣтѣреа лѣи, ши дар фѣрѣ
дѣнѣрѣзѣере не ши изѣнѣнѣ сѣѣ палѣни ашѣнѣнѣнд
кѣз перѣѣдѣре дѣнѣоѣреа лѣи неѣтрѣ ка сѣ соарѣем
дѣнѣтр'о дѣнѣкѣ пѣрѣѣла дѣнѣрег. Фие-карѣ секѣндѣ
пѣреа зѣн ан, фие-карѣ мѣнѣтѣ зѣн веак! дѣн сѣѣр-
шѣт чѣнѣи мѣнѣте се дѣнѣлѣнѣскѣ!. сѣлѣтѣм дѣн
пѣчоаре кѣз окѣи дѣнѣдѣи сѣре исвор, дар еатѣ кѣ
вѣтрѣнѣла дерѣнѣи ни се дѣнѣфѣдѣнѣеазѣ кѣз о кѣтѣе
де рахатлокѣнѣи ши кѣз о тавла де пахаре кѣз анѣ.

„Евалѣх! Ишалѣх! Машалѣх! дѣнѣтр'о кѣнѣна-
лѣ кѣтѣа ши пахареле сѣнѣт дѣнѣшѣте, сетеа поа-
стрѣ сѣнѣсѣ ши мѣлѣдѣнѣреа поастрѣ кѣз атѣт маѣ
таре кѣз вѣтрѣнѣла не адѣче дѣнѣтѣтѣ не о алѣт
тавла маѣ мѣкѣ кѣтеѣа фелеѣене де кафе. . . дар
че кафе! о мѣнѣне де кафе, пѣлѣкѣтѣ, парѣѣтѣтѣ,
вредѣнѣкѣ де зѣн сѣлѣтан! фиекарѣ пѣкѣтѣрѣ кѣнѣрѣн-
дѣа о котоарѣ де мѣлѣдѣнѣрѣи некѣнѣоскѣте; вредѣам

кѣ соарѣем раѣла лѣи Mohamed топѣт дѣн феле
дѣнѣнѣрѣи.

„Нѣмаѣи зѣн сѣнѣгѣр ом не лѣте ера дѣн старѣ
сѣѣ факѣ асемене кафе! ши ачел ом тревѣа сѣѣ
фие Абдалѣх-Осман де карѣ дѣнѣи ворѣисе Dickson
ла Константинополѣ. Адресѣнѣдѣамѣтѣ дѣчи ла дерѣнѣ-
нѣла вѣтрѣи дѣн дѣнѣтрѣнѣнѣс:

— Ня епѣтѣи д-та Абдалѣх-Осман? — Benim;
рѣсѣнѣнѣе дерѣнѣнѣла. — Кѣнѣнѣтѣи не Dickson-Bei? —
Евет. — Даѣкѣ епѣтѣи Абдалѣх-Осман ши кѣнѣнѣтѣи
не Dickson-Bei, еатѣ о пѣреке де метѣнѣи де кѣ-
лѣтѣвек че мѣлѣз дѣнѣсѣрѣнѣат прѣтѣнѣла пострѣ ка
сѣѣ дѣи ле адѣк ка зѣн сѣнѣнѣр неѣтрѣ мѣнѣнѣта кафе
че аз вѣѣт ла д-та . . . — Zikind ачесте ам дат
метѣнѣиле вѣтрѣнѣнѣлѣи Абдалѣх-Осман; iar ел дѣнѣи
дѣнѣсѣрѣдѣѣ вѣрѣва кѣз о адѣнѣкѣ зѣнѣре, ши дѣнѣи фѣкѣ
трѣи темѣнале дѣн време че дѣнѣкѣлекѣм неѣтрѣ ка
сѣѣнѣи зѣнѣез дрѣмѣла ла Брѣса.“

(Ва зрѣта.)

ЕДѢКАЦИѢНЕА ФЕМЕН.

Дѣн Nr. 8 ал жѣрналѣлѣи „Тѣмѣнѣлѣ“ фѣгѣреасѣ зѣн
артѣкѣла сѣѣскѣрѣе д'о дамѣ, Анѣка Мѣрѣкѣлескѣ.
Наѣм онѣре а кѣнѣнѣнѣте дѣн порѣоанѣ асѣт дамѣ,
авеѣм дѣнѣсѣ онѣореа а кѣнѣнѣнѣте изѣдѣнѣл сексѣл-
фрѣнѣос, атѣт дѣн сѣкѣрѣрѣи кѣт ни дѣн онѣсерѣвѣрѣи:
фетѣеа, дѣн прѣзѣнѣ кѣз патѣра ши кѣз Исторѣа, сѣнѣт
сѣнѣгѣра ши дѣлѣчеа поастрѣ окѣнѣциѣне де зѣн тѣмѣнѣлѣ
дѣнѣкоа.

Сѣнѣнѣнѣнд кѣз артѣколѣла дѣн Nr. 8 ал Тѣмѣнѣлѣи е
де Доамѣна Мѣрѣкѣлескѣ, ши кѣз нѣнѣтѣа дамѣ поартѣ
зѣн карѣкѣтерѣ венѣравѣлѣз (condițiune sine qua non
ачелѣи че сѣкѣрѣе сѣре а лѣнѣна), iaz пеана а рѣс-
нѣнѣде дѣн нѣлѣкѣз Dei Мѣрѣкѣлескѣ ла дѣнѣрѣвѣареа
ачастѣ дѣн артѣколѣла Dsmicale:

„Карѣ сѣнѣт инѣтѣнѣдѣиле ромѣнѣе че не ар форма
нѣнѣта ши морала кѣнѣлелорѣ поастре?“

Прѣн инѣтѣнѣдѣи, Доамѣна Мѣрѣкѣлескѣ дѣнѣлѣде
шкоале ши пенѣионѣте, оперѣ ши авторѣи, профѣсорѣи
ши гѣзѣрѣнѣнѣте. —

Доамѣна мѣа, нѣчи шкоала нѣчи профѣсорѣла не
пот фаче, кѣз чело маѣи вѣне методе, дѣн жѣнѣа
отѣлѣи, чѣеа че поате фаче мѣта сѣнѣгѣрѣ, кѣз а-
торѣла матерѣи, дѣн вѣрѣста фѣрѣѣтѣтѣ отѣлѣи, кѣнд
нѣнѣта, фѣнд ка чѣара, кѣнѣ зѣче Rousseau, е
прѣнѣтѣоре де орѣче фел де импѣрѣнѣнѣи. Профѣ-
сорѣла лѣнѣнѣеасѣ капѣла кѣз шѣнѣнѣца, ши мѣта,
нѣнѣта, кѣз аторѣла; дѣнѣнѣсѣи нѣнѣта, апоѣ капѣла; дѣнѣнѣсѣи

тата, аної професоръ; дитѣи тата, аної вървато дитѣи морала евангелікѣ, аної артеле ши шѣ д-целе; дитѣи есемпала патернъ, аної соціетате. Въ котнар патернъ чѣл рѣх къ фіеръ; ши д-діеа тѣмеі къ поелеа че фаче фіеръ пльѣт; патернъ чѣл вѣн е аръл, че каре пѣдѣнъ лѣстръ дѣл фаче стрѣлѣчѣтор ка соареле . . Аръл азі е есепіеа; іар фіеръ, рѣгъла цѣпералъ. О фатъ азі штіе де тоате: лімвѣ, данъ, шѣсікѣ вокалъ ши инструменталъ, модѣ, лѣкс, штііңде, арте, etc; фъръ а шті дѣсѣ маі німік дін дѣеа че тревзіе съ штіе фемеіа, ка соадъ ши ка тѣмъ. Канъ, пѣлнѣ де фѣмърі ши ініма, сеавъ *)

Аіме-Мартін а проват асте тарі верітѣді дѣл фъртоаса са оперъ. „Едѣкадіа шѣмелор де фаміліе“. Дар оаре кѣте фемеі ах чігит сѣс аз стѣдіат серіос аствъ скріере? Кѣте' шѣме де фаміліе с'ах дѣчеркат съ апліче ла копії лор фъртоаселе еі дѣвѣдѣтѣрі?

Ши вѣт? ва зіче чіне-ва. Пріп че тіжлок?

Кѣ фъртоаселе есемпле патерне. —

Ламартіне (о сѣзне сінгѣр дѣл префаца кѣл-торіеі сале дѣл Оріентъ) не цѣвкїі тате-сі а дѣл-вѣдат елеметеле лімвѣі франеде: Еа дѣ есліка, дѣ дѣлчеле лімвѣдіс матернъ, тіовнеле ероілор дін съта сврїнтѣръ, дѣтр'о вївліе ілѣсгратъ (кѣ гравърі), десволтїнд, кѣ модѣл ъста, дѣ сѣмлегла ілѣсгравї поегъ аморъл де патріе ши де зманїтате! Адаогъ ла ачаеста есемпала пѣрїңділор де вїртѣте ши аморъ: пѣрїңдіі азї Ламартіне, дѣ окїі копїлѣлї лор, шгердѣах лѣкрїта вѣдѣвѣ; шїа офанълї, сѣтѣрѣв не фолъшїнд, дѣвѣстїнта не тренѣрѣсѣ, вїндека вѣлнеле фїсіче ши морале але інфортнѣлѣлї; сга дѣ фїне, модѣл де зїре копългалъ, де дрептате ши фърдіе. Еатъ акте че се тішѣреск афнд дѣл ініма кастъ а копїлѣлї ши карі інфлѣнѣеасъ асѣра вїедїі азї дѣтрѣді! Еатъ де че Ламартіне е азї модѣлѣ карїгѣдіі ши ал дрептѣдіі! Аст-фел пренарат копїлѣл, вїдїлѣл нѣл маі поате корѣшнѣ. Кѣнд арворъл а крескѣт дрепт ши а прїне рѣдѣчїне, фѣргѣнеле дѣл пог рѣшнѣ, нѣ дѣсѣ стрѣшѣва.

— Не шѣта азї Ламартіне а формат'о кѣр-діле ши сколѣле, поате обсерѣа чїнеѣа. —

— Ної кѣноаштет шѣме, де класа а доа (ча маі пѣдїп корѣшнѣ) карі, фъръ а шті тѣкар ал-

фаветъл націонал, фъръ а шті съ шїе сѣвскріе пѣ-тѣле чѣл пѣдїп, нѣтаї кѣ есемпле фъртоасе ши кѣ аморъл матернъ детѣрѣ Ромъніеі: Вїрдіаїі ши Лѣкредїі, Брѣдіі ши Катонї.

— Ши знде сѣнг? Ної нѣї ведем пікѣрі.

— Ба сѣнг; чї стаз аскѣшї, ка роселе дѣнекате де тѣрѣчїні, ка тѣсѣрїле дѣморшїтате сѣвнѣ-тѣлїг! —

Нѣпсіонателе чѣле маі вѣне сѣнг проасте дѣл алѣтѣраре кѣ едѣкадіа шѣмеі вїртѣоасе: не чїне, доаре ініма маі шѣл де копїлъ? Не гѣвернѣгъ, орї не шѣмъ? Не шѣмъ негрѣшїт; кѣчї копїлѣл е фрѣкѣлѣ аморълѣ, рѣшнѣт дін ініма еї! Фетеле маі кѣ сеатъ нічї зп тіңгъ п'ар тревзі деслініте де сѣлѣл шѣмелор: вѣрѣвдіі тарі аз арѣтат кѣ ін-сгїтѣдїіле де фете, де прїп капїталеле чѣле тарі, корѣшнѣ ініма фетеі дѣл лок с'о повїеде (1); ши че е фемеіеа фъръ інімъ? Натѣра фъръ соаре. Інімъ се чере де ла фемеіе: ініма е тронѣл амор-рѣлѣ, не каре тоді реформаторїі чѣі тарі соціалї вѣсеасъ фѣрїчїреа стѣтелор ши дѣфлорїреа фамі-лілор. —

Де че оаре фемеі, фаворїсате ши де патѣръ ши де соціетате, сѣнг азї ніште монстрїі, ка соаде ши ка шѣме? Пѣнтѣръ кѣ не ліпсѣк інѣгїтѣдіі? Пѣнтѣръ кѣ н'авѣм кѣрді, сколі ши пѣнсіонате? Нѣ, пѣрїңдіі ши мошїі поштрїі нѣ шїі маі крескѣтѣр копїі кѣ пѣнсіонате ши кѣ гѣвернѣнте, ши че соаде ши шѣме ерѣз п'атѣнчї! Бігоге, че е дрепт; дар вїготїсѣл лор ера де патѣръ а десволта, нѣ а стїңде флакѣра аморълѣ сѣкѣл! . . Скоала пѣрїң-ділор поштрїі ера фаміліа; дѣскѣлѣ, шѣта, карта, вївлїа; професоръл, преотъл; гѣвернѣнта, есемплеле вїртѣоасе. Фрїка Домнѣлї, еатъ, вѣса едѣкадізнеі мошїлор поштрї.

Че ам нѣс ної дѣл локѣл тѣмерїі де Зеїгате, де знде пѣрчѣде аморъл де зманїгате? Лѣксѣл ши десфъръл! Ш'аной, неам чївілісат! Негрѣшїт, амъ лѣоат чївілісадїеа де ла коадъ . . .

— Кѣла есте сїсѣтелѣ фатал ал протекто-ратѣлї . . . . .

— Пѣрїңдіі сѣнг сѣверанї дѣл касѣ лор. Мѣ-тѣле сѣнг сѣкре сѣлг орї че гѣвернѣ. Дѣкъ дар шѣта ар прѣдїі нѣтаї не жѣтѣтате фѣрїчїреа копїлѣлї еї, не кѣт прѣдѣште панїгѣділе дѣтїі, ши гѣсѣрїле сѣксѣлї еї, п'ар авандона едѣкадіа фетелор не шїні шѣрченѣре, індіфѣрїнте сѣз корѣшнѣте; прїп вртѣре, азї скандѣлѣл ар фї маі шїв,

*) Вѣзі ши поесїа дін зртъ дѣл паргеа в 2 а вѣршѣрелор Рѣзїнінїі Фетемлор Ромѣне.

*) Фїсіологіа кѣсѣторїеі, де Balzac

ші деспоареа маі пѣдѣнъ : prin зртаро, маі мѣлтъ
Феричіре коажгаль ші соціалъ. — Прекът върватъ
е респонсавіа де тоате актеле Фемеіі, асемenea
ші пѣрпіндіі, де тоате актеле копіілор : Фемеіа е
зн копіа рѣсѣдѣтъ де патръ ; ші копіала аре
невоіе де протекціоне, Фіінд девіа ші къ корпала
ші къ мінтеа. —

О маі ренет : нъ пенсіонателе ші кърділе фор-
теасъ ініма отълаі ; чі морала евангелікъ, праті
натъ де мѣлтъ дн окіі копіалаі : сьртароа ші
лакріма мѣмеі Фак маі мѣлтъ де кѣт предіка се-
веръ а Менторълаі ші а копѣсорълаі, ші декът
арестъа змілітор ал професорълаі. Аа арътароа лзі
Roussau (1750), Франца нѣмъра секолі де есістіндъ
політїкъ ші соціалъ : ea dідесе Еуропеі Расіні,
Моіері ші Волтері ; лічео, зніверсітѣді ші пен-
сіонате ; Франца днсъ, дн тіпнла Філософълаі Це-
невеі, аеа канъа плін де тоате артеле ші штііндеде ;
іар ініма, зн слоіа де гіадъ ! Rousseau, къ Чоканъа
лопїчеі сале еркълеане, сѣзратъ тоате сістемеле
де едъкадіане, прівагъ ші пѣвлікъ, відіоасе саз
ішперфекте ; ші къ Факла аторълаі, (аратъ дн
Heloise) калеа адевъратъ басънд Феричіреа паціі-
лор ш'а оменіріі не едъкадіа нѣмелор. Aime-Martin
комплетъ ідеаа лзі Rousseau кърдіндъ-о де па-
радоксрі саз де негінъ. —

О ценераціе де Фете крескъте аст-Фел, къ е-
сеппле де віргъте, ші дн аторъа де патріе ші
де зманігате, ар да дъріі Азаредіі ші Корнеліі,
карі ар да ші еле, ларъндъа лор, Грахі ші Франк-
ліні, Атнчі нѣмаі нозте аеа Ротъніа пенсіонате
ка ал duei de Genie, асторі ка Фенелон, поеді ка
Хьро, ісгорпчі ка Michelet, Фавлішгї ка Lafontain.

Дака Ротънла, къ тоатъ орвіреа ші днціла-
реа дн каре л'ас цінгт секолі днтреді, ші Фана-
ріотъа ші Московітъа, а рѣнас тот ротън ші кре-
пїтї, ші а дат патріеі Владімірешті ші Рѣдъленгї,
Кърлові ші Негълічі, че н'ар девені елз оаре, кжд
Фіе-че мѣлтъ ар вреа сѣ креаскъ сінгъръ копіала
еі дн Фріка Домнлаі ?

А! Фемеі! Фемеі! кжд в'аді сімці воі сакра
місіане кѣт о сімг вървадіі деніалі че сгъдіасъ
ініма воасгръ де азръ, атнчі тот аторъа нентръ
лѣккъ ші ванітъді л'аді стрѣмъга асвпра копіілор,
незвндъ-въ а ле мѣса, къ зн пред аша де тіа,

десаръа інімеі, каре е тотъа! — Съ Фіз віне днще-
лесъ, къ нъ ворвекъ де аторъа чезъ аре ші віта
къртъ : Федіі сѣ ка сѣ дндоне ші сѣ ле днціанеаскъ
тоатъ воіле, къ токма ачѣста е сгрїкъчънеа мора-
літъдіі, чі ворба не е де атороа къртъ Фіі нентръ
де аі Фері де орї че патітъ стрїкъчѣсѣ соціе-
тѣдіі ші де а ле форма ініма зтапъ ші ізвїторе
де патріе ші де демнітатеа отенееаскъ. —

Атнчі Грахіі воасгрїі ар лѣстра нѣмеле воасгръ,
ар Фаче Фериче патріа лор, ар консола вѣтрѣнецеле
воасгре. Счентръа воасгръ де крїн е мѣлтъ маі
новіа ші маі таре де кѣт ал постръ де Фіертъ : мі-
сіанеа воасгръ есте дндъчїреа моралърілор сѣл-
ватїче але върватълаі ші днновіліреа інімеі васте а
копїалаі. Нъ свїтедіі дар воі адевърателе реціне
але соціетедіі? Бървадіі воитріі нъ свнт еі оаре
Фанта воасгръ? Четъденїі, че даз леці соціетѣдіі,
нъ свнт-еі елевїі воитріі? Воі формадіі Ініас саз
Вашїнкотї, склаві саз десноді, апцелї саз демонї.
Въ плак днсъ Фіаръле? Нѣраділе дар, ші нъ въ
маі пѣлпегді. —

К. Д. Арїческъ.

ЛОГОГРИФЪ.

Ез, кѣндъ тата м'а Фѣкътъ
М'а скълдѣтъ ші м'а вѣтѣтъ :
Дечї свнтъ мортъ сѣрїчеа,
Ші чїп' нъ вреа сѣ тѣ іеа,
Нїчі ва да а тѣ 'вѣрїчї
Мїредеде мез нъ ва Фї.
Де тѣ ласъ сѣ тѣ тѣнкъ
Мїреде сѣ 'нгронъ-адѣнкъ.
Свнт вѣтрѣнъ, жнзъ 'н канъ,
Нѣмаі бравїлоръ ле плакъ.
Чїнчі нїчѣре мї сѣ деажнсъ
Аша мѣлте атъ нѣтрнсъ ;
Зїмъ зн, ве, ла днченътъ,
Дакъ ші аї Фостъ кѣноскътъ.
Аа вѣрїкъ днті зі, къ сѣ р'а,
Ші 'ї ведѣ къ сѣ сора та.
Еар' де 'мї даі зн канъ де нашъ
Дн зрѣмъ свнтъ нїчорнсъ :
Се нгї къ д'ам Фостъ ші татъ,
Де нъ тѣ ші ваці дн самъ.
Ші де нъ тѣ веі гъчі
Дн скъртъ ші тѣ веі мѣрі.

Фнъ галвенъ. Кѣкъ

Логогрїфъла дн Nr. 5 ла деслегатъ маі дн-
тѣіа А. С. дн Б. „Телеграфъ.“ —